

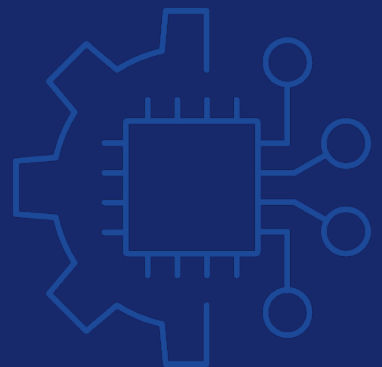
De ontwakende stad

Plannen en ideeën voor een sterke
moderne lokale economie in Kampen.
Het kan wel.

Discussienota
Februari 2022

D66

februari 2022

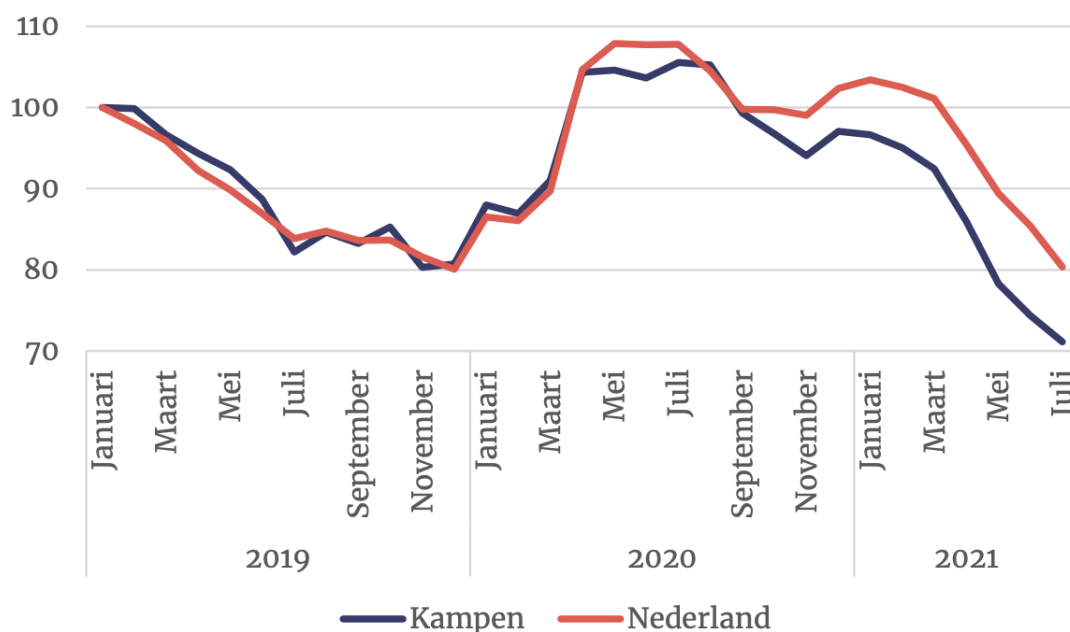
D66 Kampen
www.d66kampen.nl
info@d66kampen.nl

Werk aan de winkel!

Eigenlijk heeft Kampen alles in zich: we hebben de mensen, we wonen in een prachtige omgeving, midden in een sterke economische regio. Maar toch weten we daar niet allemaal van te profiteren. Het wordt nu eindelijk tijd dat een volgend bestuur die ingrediënten gaat verzilveren en de kansen grijpt om economisch sterker te worden.

Kampen zit vol bedrijvigheid en kent een lage werkloosheid. Kampen groeit wat bedrijfsterrainen betreft zelfs uit zijn jasje. Het gaat Kampen economisch dus voor de wind zou je zeggen. Maar als je beter kijkt dan is er iets anders aan de hand. Door het beleid van de gemeente om niet in te zetten op modernisering, maar op vooral traditionele sectoren kenmerkt de Kamper economie zich door ruimte- en arbeidsintensieve activiteiten, vaak met een relatief lage toegevoegde waarde. Er is veel werk, maar de lage arbeidsproductiviteit maakt inkomens in Kampen kwetsbaar. Er is zelfs zoveel werk dat ondernemers onvoldoende mensen lokaal kunnen vinden en een beroep moeten doen op arbeidsmigranten uit andere Europese lidstaten.

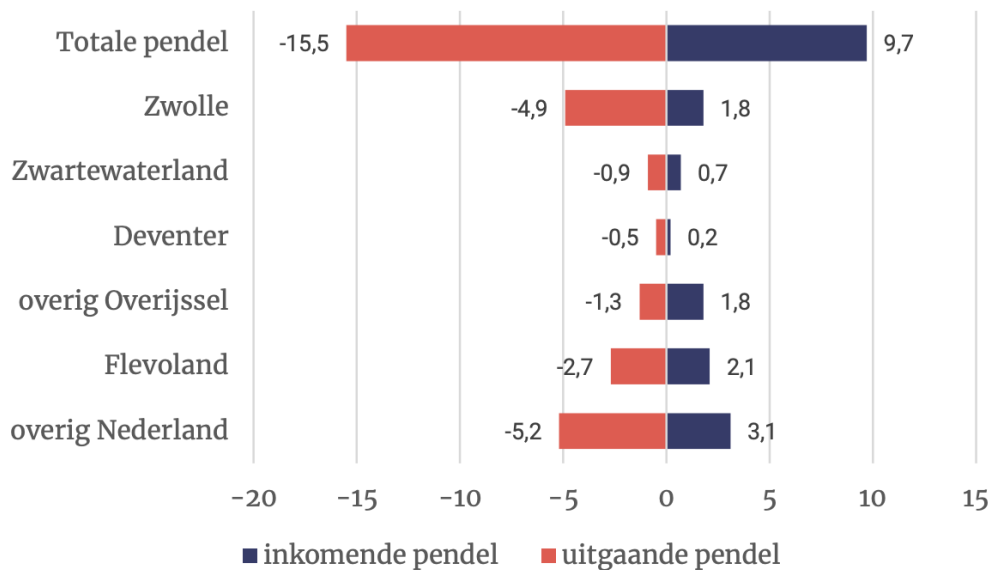

Geïndexeerde ontwikkeling WW-uitkeringen, Kampen vergeleken (jan. 2019 – jun. 2021, jan. 2019= 100). Bron: UWV

Natuurlijk zijn de cijfers vanaf 2020 moeilijk bruikbaar vanwege alle economische verstoringende covidmaatregelen. Maar de economische data van het jaar voor de corona zijn duidelijk. Terwijl de banengroei over alle sectoren gemeten bijna 2% was, bleven de gemeentelijke prioriteitssectoren duidelijk achter. Samen zorgden deze sectoren in 2019 voor niet meer dan 46 nieuwe banen. Toerisme kwam zelfs niet verder dan zeven extra arbeidsplaatsen. Enkel logistiek kon met een banengroei van 1,7% het gemiddelde nog een beetje volgen.

Ondertussen moeten veel van onze inwoners dagelijks forenzen omdat Kampen hun weliswaar een fijne woonomgeving biedt, maar niet de moderne bedrijvigheid waarin zij een baan kunnen vinden. Eén ding is wel duidelijk, Kampen bezit de belangrijkste 'grondstof' voor een moderne economie: mensen met vaardigheden. Maar liefst 15.500 Kampenaren werken buiten de gemeente. Daarnaast is ook het zogenaamde

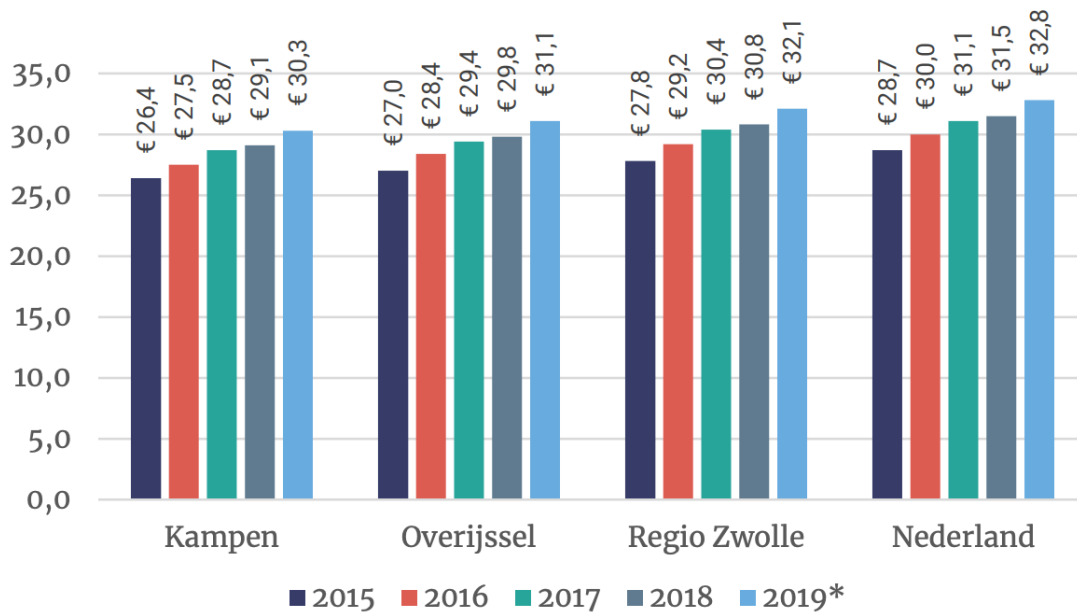
pendelsaldo zeer hoog. Het pendelsaldo is het verschil tussen mensen die van buiten de gemeente komen en hier werken en het aantal inwoners dat buiten Kampen werkt. Dat verschil is voor Kampen sterk negatief. Het saldo ontwikkelt zich ook nog eens verder negatief. Zo was in 2016 minus 4800 en twee jaar later in 2018 zelfs een saldo van minus 5800.

Inkomende en uitgaande pendel Kampen (banen van werknemers x 1.000; 2018), Bron: CBS

Het patroon dat Kampenaren hun kansen buiten de gemeente moeten zoeken zie je ook op andere vlakken. Zo kent Kampen relatief weinig startende ondernemers. Ook bungelt Kampen onderaan in de ranglijst van de meest ondernemersvriendelijke gemeente van de Regio Zwolle. Dat is gezien onze kwaliteiten en mogelijkheden onnodig. En jaarlijks zien we een grote braindrain van scholieren die elders gaan studeren om nooit meer terug te keren.

De afgelopen decennia komen partijen niet verder dan verder inzetten op nog meer ruimte- en arbeidsintensieve bedrijvigheid. Activiteiten die weliswaar werk opleveren, maar weinig spin-off voor de rest van de economie. Want dat zijn we nu eenmaal gewend in Kampen. Duidelijk is dat de spin-off weinig in zien logistiek maar vooral in de zakelijke dienstverlening en maakindustrie. Zo krijgt de economische activiteit onvoldoende een zelfversterkend effect.

*Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen Kampen, Overijssel, Regio Zwolle en Nederland (x €1.000; 2014-2019**). * Voorlopige cijfers. ** 2019 is het meest recente peiljaar. Bron: CBS.*

Waarom is dat belangrijk?

Als we niet uitkijken, dreigen we steeds meer lijken op een slaapstad. Waar mensen enkel wonen maar elders werken, ondernemen en consumeren. Dat is slecht voor de leefbaarheid. En met kwetsbare en relatief lage inkomens, achterblijvende winkelstraten en horeca, en dagelijks grote stromen inwoners die uren onderweg zijn om elders hun brood te verdienen.

Economisch achterblijven maakt onze inwoners kwetsbaar en zorgt voor een lager inkomen. Maar met een sterkere economie is het ook gemakkelijker om voorzieningen in de gemeente in stand te houden. En sterkere bedrijven betekent meer kansen voor sponsoring en ondersteuning van maatschappelijke activiteiten.

En wel wonen en niet werken zorgt veel meer verkeer en doet zo ook nog schade aan het milieu.

We moeten dus wat doen. En de kansen liggen er. We hebben alles in huis en liggen midden in de *booming* regio van Nederland. Hoe kunnen we daarvan profiteren? D66 heeft hierover ideeën.

Hoe D66 dat wil verbeteren

D66 vindt dat dit anders kan en moet. Wat Kampen nodig heeft, is nieuw economisch elan. Kampen biedt een aantrekkelijke stedelijke omgeving midden in de vierde economische regio van het land, met inwoners vol vaardigheden, kennis en ideeën. Wat zij nodig hebben is een lokale overheid die het mogelijk maakt kansen te pakken en talenten te ontwikkelen. Daarom willen wij een nieuwe economische visie maken die verder gaat dan het traditionele transport, de landbouw en overige industrie. Sectoren die afgelopen jaren achtergebleven zijn bij de rest van de lokale economie. Wij willen kansen verkennen voor modernere economische activiteiten. En daarbij hebben we in het bijzonder oog voor groen ondernemerschap.

Lokale economie

Onze lokale economie moet verstevigd worden. Iedereen moet ervan kunnen profiteren dat we in de vierde economische regio van het land wonen. De vrijheid om ideeën uit te werken, om te ondernemen en economische kansen te grijpen is een groot goed. Creativiteit is de bron van vooruitgang. Lokaal economisch beleid moet die creativiteit de ruimte te geven en tegelijkertijd enige vorm van nederigheid bevatten. Mondiale economische ontwikkelingen zijn immers te groot om zich bij te laten sturen door een individuele, lokale overheid. Wel kan een gemeente zich inspannen voor een gunstig vestigingsklimaat. Dat gaat verder dan een eenmalige korting op de lokale lasten voor ondernemers.

Wij vinden dat het de hoogste tijd is een nieuwe economische visie maken die verder gaat dan het traditionele transport, de landbouw en overige industrie. Natuurlijk hebben we in Kampen veel ervaring op deze terreinen, maar daarnaast hebben veel kennis en kunde in moderne sectoren met hoge toegevoegde waarde. De vraag die we in de visie moeten beantwoorden is hoe we met het Kamper menselijk kapitaal tot een moderne economie kunnen komen met een sterkere toegevoegde waarde.

Structurele investeringen in de lokale economie verdienen onze voorkeur boven eenmalige uitgaven. Van structurele investeringen profiteren immers ook de inwoners van de toekomst en soms zelfs hun nageslacht. In plaats van directe financiële steun kiezen wij liever voor de aanleg van supersnel internet, waarvan bedrijfsverzamelgebouwen kunnen profiteren én zzp'ers en werknemers die vanuit huis werken. Zo'n keuze helpt niet specifieke bedrijven, maar biedt kansen voor een brede groep inwoners.

Stedelijke kracht

Kampen is uniek in de regio. Een stad met sterke dorpse kernen in het groen, midden in de vierde economische regio van het land. Niet te klein maar toch met echte stadse allure. Juist deze unieke stedelijke kracht vinden mensen vandaag de dag aantrekkelijk. Wonen, werken en ondernemen in een mooie omgeving met reuring. Kampen moet gebruik maken van deze unieke karaktereigenschappen door de binnenstad te versterken en aantrekkelijk te maken om moderne economische activiteit die zo goed gedijt in een stedelijke omgeving aan te trekken. Net anders in aard en omvang, maar slechts tien minuten treinen van Zwolle. Een reis die korter duurt dan een tramrit door de grotere steden van Nederland.

Dit vergt een plan om niet alleen de stad aantrekkelijker te maken voor moderne bedrijvigheid, zoals zakelijke dienstverlening, maar ook te zorgen dat de stedelijke werkers en ondernemers daar kunnen wonen. Een investering in stedelijke woningbouw moeten we niet alleen afrekenen op de verkoopbaarheid van woningen maar ook op de impact voor de versterking van de stedelijke economie en daarmee op die van de rest van de gemeente.

Winkels

Met de vaststelling van de retailvisie voor de binnenstad is in 2021 een belangrijke stap genomen om aan de slag te gaan met het winkelgebied in de binnenstad. Nu is het zaak om door te zetten en vol te houden. Want de visie om te komen naar een aantrekkelijk maar compacter gebied van straten en pleinen met winkels en horeca vergt langjarige inspanning, doorzettingsvermogen en ambitie. Een bezoek aan de Kamper binnenstad moet een aantrekkelijke belevenis worden.

Ondernemende inwoners zijn vooral geholpen door lokale regels te schrappen die hen beperken. Zo waren in coronatijd veel horecaondernemers blij met de mogelijkheid tot vergroting van hun terrassen. Dat bracht ook extra reuring in de winkelstraat.

Voorstellen die branchevervaging mogelijk maken – cafés die boeken mogen verkopen en boekwinkels die een glas bier mogen schenken – stimuleren de creativiteit van ondernemende inwoners. Net als een winkeltijdenverordening die de keuze aan ondernemers laat op welke dagen en op welke momenten ze hun deuren openen. Dat maakt ondernemen makkelijker en biedt ruimte aan goede ideeën.

Ook agrarische ondernemers kunnen we meer ruimte geven voor functievermenging, bijvoorbeeld met zorgboerderijen, boerderijwinkels of andere vormen van recreatie of zorg.

Onderwijs, bedrijfsleven en overheid

Een betere verbinding tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven kan de lokale economie versterken. Wij zijn voorstander van een Triple-helix samenwerking: onderwijs, overheid en bedrijfsleven trekken samen op. Hierbij staat het HBO-onderwijs centraal. Zeker het voor Kampen zo belangrijke MKB heeft toegang nodig tot kennis en innovatie om zich in de mondialiserende economie te handhaven en te groeien. Wij moeten zorgen dat er voor deze bedrijven een makkelijk punt is om direct contact te leggen met onderwijsinstellingen. Om gezamenlijk kennisintensieve producten te ontwikkelen, personeel te vinden en studenten zichzelf te laten ontwikkelen. Zeker voor Starters!

Samen zorgen deze drie partijen voor de werknemers van morgen. Vanuit de schoolbanken, maar ook vanuit de gemeentelijke kaartenbakken. Bijvoorbeeld door te kijken wie via om- en bijscholing (tijdelijk) aan de slag kan, en zo haar of zijn competenties via de praktijk om kan zetten in een mbo-certificaat. Kampen moet blijven investeren in de regionale HRM-agenda zodat werknemers hun vaardigheden kunnen vergroten en bedrijven hun concurrentiepositie kunnen versterken. Zo stimuleren we bedrijven verder in te zetten op kennisontwikkeling en automatisering.

Ook kunnen het basis- en het beroepsonderwijs profiteren van gastlessen uit de praktijk. Ondernemers kunnen hun complexe uitdagingen in de vorm van praktijkopdrachten gieten en zo tegen lage kosten onderbouwd advies inwinnen. Dit soort samenwerking begint met een tafel waaraan iedereen kan aanschuiven.

En het kan dwingender door in aanbestedingscriteria te eisen dat meedingende bedrijven stagemogelijkheden bieden. Die aanbestedingseisen kan het gemeentebestuur ook gebruiken om lokale, ontspruitende ondernemers een steuntje in de rug te geven.

Bedrijfsterreinen

Naast een zoektocht naar nieuwe bedrijfsterreinen, zullen we moeten investeren in het onderhoud van bestaande. Zo besparen we ruimte die we kunnen behouden voor natuur of inzetten voor woningbouw. Een goed onderhouden en kwalitatief bedrijventerreinen draagt direct bij aan het ondernemersklimaat. Zo zijn banken eerder en onder betere voorwaarden bereid tot financiering als het onderpand in courant gebied staat. Een mooi bedrijventerreinen trekt sterke bedrijven en biedt hoogwaardige werkgelegenheid.

Al jaren wordt er in de regio gesproken over een nieuwe zuiderzeehaven. Velen denken dat dit ongekende nieuwe economische voorspoed zal brengen. D66 is kritisch over deze ideeën. Een tweede zuiderzeehaven lijkt niet bij te dragen aan het verhogen van de toegevoegde waarde van onze economie en levert nauwelijks werkgelegenheid op. Wel kost een nieuwe haven veel schaarse ruimte die we dan niet meer kunnen gebruiken voor de zo hard nodige moderne economische activiteiten. Bedenk daarbij dat veel bedrijven die zich in het huidige havengebied hebben gevestigd, geen gebruik van de toegang tot dat water.

Daarnaast zijn er in de regio tal van ontwikkelingen die toegang tot watertransport al mogelijk zouden maken. Denk aan de havens bij Urk en Lelystad maar ook aan 'onze eigen' Port of Zwolle-vestiging in Meppel.

Ondernemerschap

Of de keuze voor zelfstandig ondernemerschap nu een eigen keuze is, of een semi-gedwongen keuze na ontslag, het is belangrijk dat de gemeente een hulplijn is voor mensen die zo'n stap overwegen. Niet alleen via een website, maar ook via een fysieke balie. Wij willen een gemeente die actief ondersteunt hoe je een onderneming kunt starten en doorgroeien. Maar ook in voorlichting over hoe je als ondernemer financiële risico's of problemen voorkomt en aanpakt. Zeker in deze tijd waar veel ondernemers hard geraakt zijn door de pandemie moeten we daarbij oog hebben voor schuldenproblematiek en andere sociale problemen waar ondernemers voor kunnen komen te staan.

Om nieuw ondernemerschap te stimuleren willen we experimenteren met regelarme zones. Daar kunnen nieuwe bedrijven alle energie steken in het starten van hun onderneming en minder aan regeldruk. Na verloop van tijd kunnen succesvolle bedrijven doorgroeien naar een regulier regime. Ook dit versterkt de waarde van bedrijfsterreinen en schept nieuwe financieringskansen.

Wij willen daarnaast startups en scale-ups beter ondersteunen. Ons industriebeleid lijkt nu beperkt tot een obligate lijst telefoonnummers op de website. En dan vooral gericht op reeds bestaande bedrijven die misschien overwegen zich in Kampen te vestigen. We moeten meer durf en ambitie laten zien. Laten zien dat als je als moderne ondernemer kans wilt grijpen, je echt in de gemeente Kampen moet zijn. Er moet meer ruimte komen voor startende en doorgroeiende ondernemers.

Denk hierbij ook aan tijdelijke ondernemersplekken. Nu zorgen pandeigenaren voor tijdelijke bewoning zodat het kraken van het pand wordt voorkomen. Wat D66 betreft stimuleren we ook tijdelijke ondernemersplekken in leegstaande gebouwen. Biedt ruimte aan ondernemende studenten uit onze regio om hun eerste stappen te maken in leegstaand gebouw in Kampen. Zo zijn er in de binnenstad van Kampen verschillende panden die zich daar uitstekend voor zouden lenen.

D66 wil dat Kampen een Ondernemersdesk instelt met accountmanager(s) die ondernemers snel op weg kunnen helpen. Veel gemeente in Nederland laten hier goede voorbeelden van zien. De ondernemersdesk voor alle ondernemers: start-ups, scale-ups, bestaande bedrijven en bedrijven die zich van buiten hier willen vestigen. Een centraal contactpunt met een goede website waar alle nodige informatie uitnodigend beschikbaar is. Met korte doorlooptijden.

De ondernemersdesk werkt samen met de ondernemers aan netwerken (denk aan netwerken op specifieke terreinen. Terreinen waar lokale verder in zouden willen uitblinken: van metaalbewerking tot groene energie) en kennisuitwisseling tussen bedrijven en het onderwijs.

Europa in

Belangrijk dat er aandacht is voor internationalisering en de kansen die Europese biedt. Het is goed dat te bedenken dat Duitsland maar een uurtje rijden is. Elk jaar organiseren we in de week van 9 mei (Europadag) een week om aandacht te vestigen op kansen en mogelijkheden van de Europese markten alsook Europese gelden. Een mooie gelegenheid om op stadhuis en nieuwe toren de Europese vlag te hijsen.

Speciale aandacht willen we voor creatief ondernemerschap. Vanuit de historie van Kampen hebben veel kunstenaars zich in Kampen gevestigd. Zij geven kleur aan de stad maar het creatieve klimaat sterkt ook de aantrekkingskracht voor Kampen. Het is belangrijk hen te ondersteunen in hun ondernemerschap en te zorgen voor een goed atelierbeleid. Kampen als stad van makers.

Verduurzaming

Verduurzamen vraagt om innovatie. Door creatief te blijven nadenken over hoe we het beste kunnen verduurzamen willen we de drempel voor Kampenaren verlagen om bij te dragen aan deze duurzaamheidsopgave en onnodige kosten voorkomen. D66 maakt zich sterk voor innovatie en blijft dan ook de ruimte creëren voor initiatieven, zoals startups, die met nieuwe ideeën bijdragen aan de duurzaamheid uitdaging.

We willen dat inwoners en bedrijven zoveel mogelijk gebruik maken van lokale, regionale, nationale en Europese fondsen voor verduurzaming. De gemeente gaat deze informatie toegankelijker maken. D66 wil dat subsidies zo veel mogelijk terecht komen bij mensen die zonder steun niet zouden toekomen aan verduurzaming. De procedures om een subsidie aan te vragen moeten daarom vereenvoudigd worden.

Toerisme

Toerisme is weliswaar niet de economische kurk waar om de welvaart op te bouwen. Maar levert wel een belangrijke bijdrage aan de levendigheid van onze gemeente. De historische binnenstad is niet het enige aantrekkelijke voor bezoeker. We moeten zorgen dat toeristen ook hun weg weten te vinden naar het landschap en historie van de andere kernen. In Kampen liggen nog vele onbenutte kansen op gebied van Toerisme. Met de komst van de IJsselkogge moeten we veel meer invulling geven aan het toerismebeleid van onze gemeente.

Woningbouw

Het lokale economische beleid is zeer traditioneel. Dat zorgt ervoor dat veel van onze inwoners geen moderne baan kunnen vinden die bij hun vaardigheden en voorkeuren past. We moeten daarom het economisch beleid aanpassen. Alleen dan kunnen we onze toekomstige inwoners passend werk bieden. Om te komen tot die modernere lokale economie dienen we ook ons woningbeleid in te zetten. Dat betekent woningen realiseren die aantrekkelijk zijn voor professionals die graag in een stedelijk omgeving wonen, werken en ondernemen en leveren zo een bijdragen aan de welvaart voor alle inwoners van Kampen.

Ambtelijke organisatie

Als sociaalliberalen gaan wij behoedzaam om met de financiële huishouding van de gemeente. Wij zijn zuinig met belastinggeld, omdat wij ons realiseren dat mensen daar hard voor gewerkt hebben. En dat voor elke euro die de overheid uitgeeft, geldt dat mensen niet zelf kunnen kiezen hoe ze die besteden. Om die reden vinden wij het ook belangrijk dat de gemeente zo transparant mogelijk is over inkomsten en uitgaven, en daar ook verantwoording over aflegt. Een sociaal liberale begroting is bovendien toekomstvast: wij willen geen schuld doorschuiven naar onze kinderen en kleinkinderen.

We erkennen het belang van sommige publieke investeringen, bijvoorbeeld in goed onderwijs en schone energie, die juist op de lange termijn profijt opleveren. Daarom zijn lage lokale lasten voor ons belangrijk, maar niet het enige criterium bij het opstellen en beoordelen van een gemeentebegroting.

'Wat voor gemeente willen we zijn' is een belangrijk gezamenlijke activiteit voor raad, bestuur en samenleving. Voor D66 is niet enkel de uitkomst belangrijk maar vooral de weg ernaartoe. D66 wil zo snel mogelijk onderzoeken wat er nodig is voor de ambtelijke organisatie om de belangrijke opdrachten voor Kampen met ambitie en voortvarendheid op te pakken. Als dat noodzakelijk zullen we investeren in meer ambtelijke kracht.

Conclusie en ... een uitnodiging

Zoals we aan begin al concludeerden, heeft Kampen alles in zich: we hebben de mensen, we wonen in een prachtige omgeving, midden in een sterke economische regio. Het wordt nu eindelijk tijd dat een volgend bestuur die ingrediënten gaat verzilveren en de kansen grijpt om economische sterker te worden.

Want op dit ogenblik zijn wij als Kampenaren kwetsbaarder en minder welvarend dan nodig is.

Dat probleem is niet op te lossen met wat snelle, traditionele maatregelen zoals een lage ozb en een nieuw bedrijfsterein met een wervend bord erop. Dit vergt een veel grotere en langdurige inspanning. Met ambitie met durf.

Daarom dit plan. En daarbij zien we dit document uitdrukkelijk als discussiestuk en een oproep aan anderen in Kampen om hun visie te geven over de modernisering en de versteviging van de lokale economie. Een oproep aan iedereen in Kampen: ondernemers en andere inwoners. Maar ook een oproep aan de andere politieke partijen in Kampen.

Geef je commentaar op onze analyse, de ambitie die we zien en de mogelijke oplossingen. We horen graag van iedereen die de welvaart en welzijn van Kampen willen versterken, wat nog beter kan, waar we ideeën moeten aanvullen en welke alternatieven er nog mogelijk zijn.

Maar voor ons ligt de kern in de volgende hoofdlijnen:

- Ontwikkel een nieuwe moderne economische beleidsvisie gericht op hogere economische toegevoegde waarde en duurzaamheid in plaats van de ruimteintensieve, lagegroeisectoren.
- Stel een stimuleringsplan op voor startende en doorgroeiende ondernemingen, ondersteunt vanuit een ondernemersdesk.
- Ontwikkel regelarme zones voor nieuwe ondernemers.
- Toerisme als middel voor het stimuleren van levendigheid en leefbaarheid.
- Versterk verbinding met onderwijs: innovatie; help MKB om internationale concurrentiepositie te versterken; werknemers nieuwe vaardigheden te ontwikkelen en studenten hier de stap te maken nieuwe ondernemingen te starten
- Maak een nieuwe binnenstadsvisie waarbij we inzetten op het gebruik van de stedelijke kracht van de binnenstad voor het aantrekken en versterken van moderne bedrijvigheid.
- Zet woningbouwagenda in om inwoners te behouden en trekken die economische dynamiek verder kunnen versterken
- Denk Europees en verder
- Heb oog voor de sociale zorgen van ondernemers
- Moderniseer bedrijventerreinen en ontwikkel regelarme zones voor startende ondernemers
- Doorzetten van retailvisie binnenstad: een winkelstad als belevenis. Laat oude taboes varen en maak een winkeltijdenverordening die de keuze aan ondernemers laat op welke dagen en op welke momenten ze hun deuren openen.